

■ Vaqif YUSIFLİ

Onunla neçə il öncə görüşmüşdüm. Opera teatrımızın ulduzlarından biri, 540 dəfə Ərəbzəngi rolunda səhnəyə çıxmış, gözəl-göyçək, uca boylu Gülxar xanım Həsənova ilə görüşmək, onun həm səhnədə keçən fərəhli, həm də şəxsi həyatında qəmli, kədərli anlarından xəbər tutmaq istəyirdim. Neçə il öncə... İndi Gülxar xanım həyatda yoxdur. Amma onunla neçə il öncəki o söhbətdə apardıgım qeydləri yazıya çevirirəm.

Onda Gülxar xanımın yetmiş yaşları vardı. Təbii ki, yaş öz işini görmüşdü, zaman öz cizgilərini, qırıqlarını ondan əsirgəməmişdi. O gözəllik üzündən, ifadəli gözlərindən qeybə çəkilməsə... Həyatın neçə sərt burulğanından keçmişdi, sənətdə xoşbəxt olsa da, həyatda o qədər də bəxti gətirməmişdi - ailəsi dağılmış, yeganə övladını - Hamlet Qurbanovu kirpiyilə od götürüb böyütmüşdü. Sonralar - Hamlet Azərbaycan səhnəsinin ulduzlarından birinə çevrildi, amma tələ bu dəfə də o böyük xoşbəxtliyi onun əlindən aldı. Özü kimi uca boy-

Səhnədə 540 dəfə Ərəbzəngini oynadı, həyatda Ərəbzəngi ola bilmədi

(“Sənət fədailəri” silsiləsindən)

“Gülxar İbrahim ağa qızı Hacı Həsən ağa nəvəsi”. Əlbəttə, ağa, bəy nəslinin düşməni olan bir quruluşda bu cür arayıq kara gələməzdi. Ona görə də götürüb “Gülxar Həsənova” yazdılar..

Uşaqlıqdan sənətə böyük həvəs göstərirdi. Yaxşı səsi vardı, oxuyurdu, teatra da meylini gizlətmirdi. Texnikumda oxuyanda nəfəs alətləri orkestrində bariton çalır, Əli Bayramov adına qadınlar klubunda isə dram dərnişində iştirak edirdi. Ağadadaş Qurbanov o zaman məşhur aktyor idi. Gənc Tamaşaçılar teatrında çalışırdı. Bu teatrın əsasını qoyanlardan biri idi. Onunla tanışlığı da elə buradan başladı. Çox keçmədi sevdilər bir-birlərini və Gülxar Ağadadaşa qoşulub qaçdı. 1938-ci ildə Hamlet dünyaya gəldi.

...Ağadadaşın ən böyük arzusu Hamlet rolunda oynamaq idi, bu arzusuna görə, oğlunun da adını Hamlet qoydu. Opera Teatrına gələnə kimi Gülxar xanım Ağadadaşla birgə Gənc Tamaşaçılar Teatrında çalışdı. Bu evlilik 1942-ci ilədək çəkdi. Ayrıldılar, Görünür, taleyin hökmü beləymiş.

Müharibə isə üç qardaşını ondan aldı, üçü də döyüşlərdə həlak oldu. Nazim adlı qardaşı şair idi:

Toxunsa yurduma duyğusuz bir əl, İnan ki, bir qana min qan eylərəm. Sözlərim cəbhədə qatarlaşanda, Qəlbimi onlara karvan eylərəm.

Bu misralar həmin o şair qardaşından qalıb. Gülxar xanım onun şeirlərini, məktublarını toplamışdı, vermişdi həmyerlisi şair Seyavuş Sərxanlıya ki, nəşrə hazırlasın. Qardaşlarının dərdi onu da şair elədi.

Bacılar qardaşla öyünər hər an, Qardaşsız bacının ömrü bir qışdır. Üç igid qardaşım vardı bir zaman, Üçü də cəbhədən qayıtmamışdır.

Bu da onun şeiridi. Müharibə illərində həm şəfqət bacısı kimi, həm də sənət adamı kimi tez-tez döyüşçülərin yanında olurdu. Bülbül, Vera Şirye, Teyyub Dəmirov, Fatma Mehəliyeva, Aşıq Mirzə... o, bu dəstə ilə birgə Oryolda, Bryanskda çox dolaşmışdı. Hətta elə anlar olurdu ki, onların həyatı bir tükəndən asılı vəziyyətə düşürdü. Bryanskda bir konsert zamanı Fatma Meh-

olub. Simuzər Hətəmovanı Ağdamdan gedib özü getirmişdi. Danışdı ki, Rübabə xanım filarmoniyada özünə yer tapa bilmirdi, mənim köməyimlə operaya gəldi..

Elə il olub ki, Gülxar xanım bir ay ərzində 30 dəfə Leyli, Əsli, Ərəbzəngii, Şahsənəm rollarında səhnəyə çıxıb. Təəvvür edin, o illərdə operada kimlər var idi, Həqiqət xanım Rzayeva, Əlövsət Sadıqov, Şirzad Hüseynov, Xanlar Haqverdiyev, sonralar Bakir Haşimov, Arif Babayev, Cənəli Əkbərov... bu gözəl sənətkarlarla tərəfi-müqabil olmaq heç də asan deyildi.

Yazının əvvəlində Gülxar xanımın oğlu Hamleti yada saldıq. Bu, Gülxar xanımın ən yarıları idi. Hamlet Qurbanov doğrudan da böyük aktyor idi. Amma Gülxar xanımın dediyinə görə ona qarşı bir biganəlik vardı. Axı, sənət adamları çox həssas olurlar. Hamleti iki dəfə “Xalq artisti” adına təqdim eləmişdilər, bu adın verilməsini o, səbirsizliklə gözləyirdi. Amma hər dəfə bir “rəqibi” meydana çıxırdı. Hamlet bu dərdə dözməyib infarkt keçirdi, sonra isə amansız xəstəlik onu haqladı. Doğrudan da, insafsızlıq idi. Axı, Hamlet Qurbanov bənzərsiz sənətkar idi. “Xanuma”da Knyazı, “Əliqulu evlənin”də Əliqulunu, “Dədə Qorqud” filmindeki Qırpaç Məlikini, “Topal Teymur” tamaşasında Bayaziti (neçə tamaşada və filmə oynadığı rolları hələ demirik) böyük ustalıqla yaratmışdı. Ulu öndər Heydər Əliyev o zaman Səməd Vurğunun “İnsan” pyesinə tamaşa edib, Hamleti alman zabiti rolunda görüb, çox bəyənib, belə bir söz demişdi: “Sən elə neməssən, Hamlet”..

Bir ana kimi Hamletin son günlərində də onun yanında idi, deyir ki, Moskvaya aparmağa pul tapa bilmədim. Onu ümumi qəbristanlıqda dəfn elədik, elə yerdə ki, qəbirlərin arasında tərpənmək olmur.

Səhnədə qılıncını sıyıb “Ehey..” deyən Ərəbzəngi-Gülxar Həsənova həyatda Ərəbzəngi ola bilmədi. Amma səhnədəki Ərəbzəngisi, Leylisi, Əsli, Şahsənəmi ilə yaddaşlardan silinmədi...

